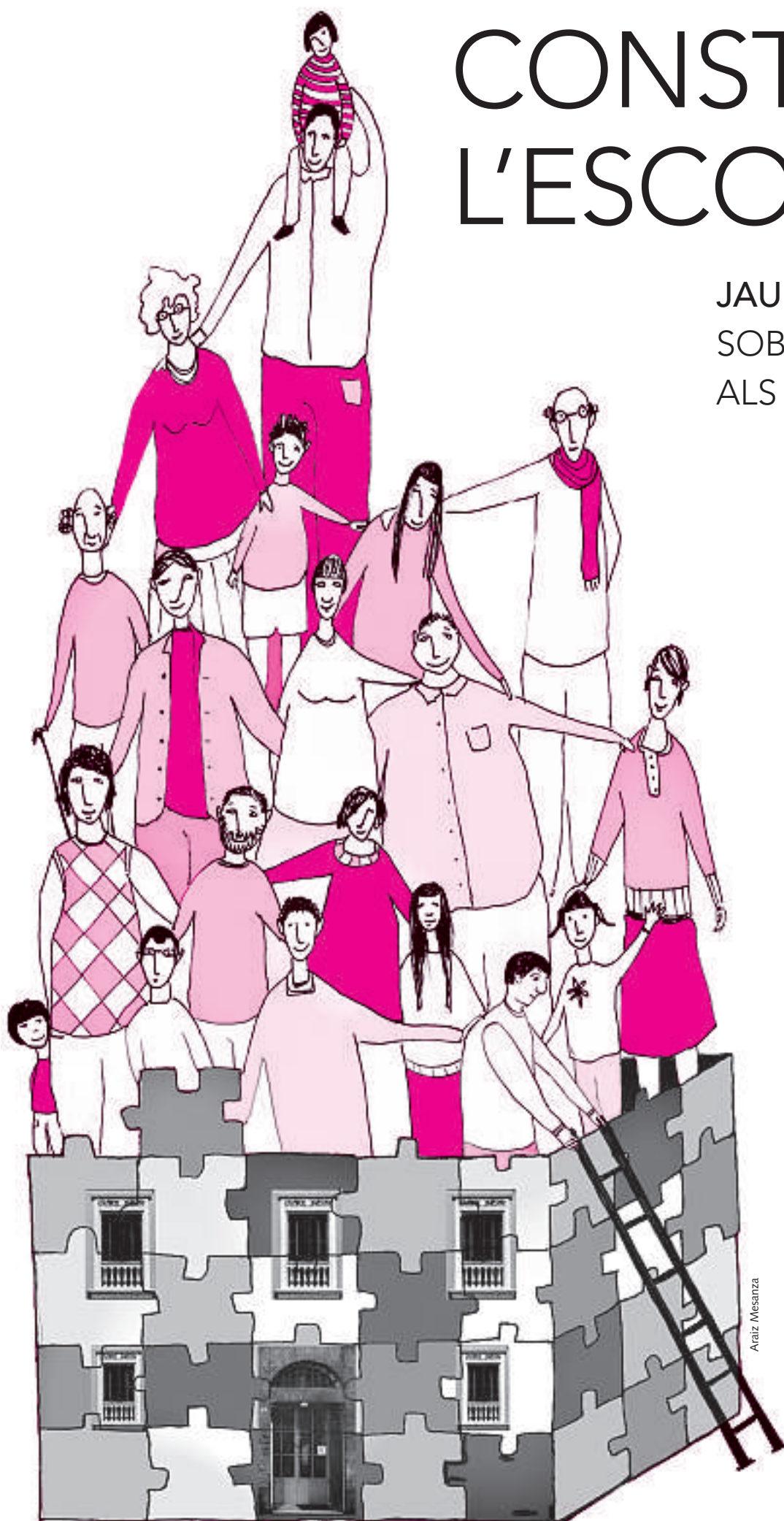

CONSTRUIR L'ESCOLA

JAUME CELA REFLEXIONA SOBRE LA PARTICIPACIÓ ALS CENTRES ESCOLARS

Araiz Mesanza

El Consell Escolar Municipal de Barcelona va organitzar unes jornades sobre la participació de pares i mares en els consells escolars i Jaume Cela, mestre i escriptor, va presentar les seves reflexions sobre els òrgans de participació educatius. En aquest article podeu aprofundir en les seves opinions.

Amb el meu amic Juli Palou vam llegir el llibre *Europa, una aventura inacabada*, del sociòleg Zygmunt Bauman. L'autor, per parlar-nos de la construcció europea, ens recorda que abans de ser un continent o una zona amb interessos comuns que mira de compartir objectius, Europa era una nimfa que va ser raptada per Zeus disfressat de brau.

Agenor, el pare de la desgraciada nimfa, va fer el que faria qualsevol progenitor davant d'un fet tan terrible com aquest: buscar-la. Va encarregar la recerca als seus fills. Un d'ells, Cadmos, com també acostumem a fer en aquest moment històric però amb eines més científiques, va consultar l'oracle, el qual li va vaticinar que no trobaria la seva germana i que el que havia de fer era buscar una vaca. Quan la trobés, havia de seguir-la i impedir que reposés. Una vegada caigués morta d'esgotament, havia de fundar una ciutat. Aquesta ciutat va ser Tebes.

El sociòleg arriba a la conclusió que buscar Europa és construir-la. De la mateixa manera, podem concloure que buscar el paper de la institució escolar i de cada centre educatiu és anar-lo construint. El mateix passa amb la participació, un element clau per definir un projecte de qualitat.

Donar resposta a aquest repte necessita la participació de tots i totes —de tota la tribu, com afirma una expressió popular africana—, perquè educar, i més ara que vivim un món amb un grau molt elevat de complexitat i d'incertesa, és una aventura compartida.

Ens cal —com també ens recorda Bauman— inventiva, perquè tota realitat neix després de ser imaginada; determinació i esforç, un esforç carregat de sentit. Caldria afegir-hi compromís, i més ara, que vivim corrents intensos de desmobilització o de

crisi en els models de sempre que ara descobrim insuficients; humilitat, perquè hem de saber-nos i sentir-nos incomplets, necessitats de la mirada i de la paraula dels altres com a individus singulars i com a col·lectius; i confiança, perquè no es pot construir res en el món educatiu sense mantenir viva la confiança en el paper que els altres han de jugar i en les seves bones intencions.

Potser una imatge que exemplifica el que vull dir és la xarxa dels pescadors. Cada persona i cada estament és un fil. De tant en tant, un nus que reuneix, que lliga, però, amb aquell sentit dels versos de Paul Celan quan parla de la xarxa que pren una altra xarxa i acaba afirmant que ens separem enllaçats. Aquesta aparent contradicció és una bona definició de la participació: no deixar de ser qui ets però sabent que pots ser d'una altra manera i que el món pot ser diferent, i que en aquesta creença et cal conèixer i desitjar l'opinió del altres.

Participem perquè família i escola som estructures d'acollida i d'acompanyament, perquè som responsables de mostrar el món i de representar-lo davant les noves generacions i perquè les relacions que establim amb els nostres fills i filles i amb els nostres alumnes es donen en un context d'asimetria.

ELS NUSOS DE LA XARXA

Cada estament ha de tenir un paper específic i molts punts de contacte, els nusos de la xarxa. Alguns d'aquests punts tenen una estructura formal, reconeguda en el marc legal. Els consells escolars, els municipals, els territorials i el de Catalunya constitueixen un entramat que encara no ha estat prou aprofitat i que demana alguns canvis perquè la societat que vivim ha patit moltes transformacions des del moment que es va legislar sobre aquest punt.

Esperem que la nova llei catalana d'educació analitzi aquest punt i proposi canvis que actualitzin aquests models i que, sobretot, reconeguin altres formes de participació que responguin als nous nivells d'autonomia i de responsabilitat que tindran les escoles.

Existeix també un altre tipus de participació, més informal, però riquíssima. Parlo de les reunions que les escoles fan amb les famílies per compartir el projecte, la programació, les activitats. Parlo de les converses informals, a peu d'aula, quan la família passa a recollir la criatura. Parlo d'aquell somriure compartit a l'entrada de la classe,

d'aquell comentari distès que ajuda a superar qualsevol dificultat.

Estic convençut —alguns vam avançar-ho als anys vuitanta, quan es van començar a aprovar les lleis i normatives que han regulat els processos de participació a les escoles— que les escoles amb unes relacions informals riques i variades són les que estan més preparades per donar sentit a la participació més institucionalitzada.

«La vida escolar ha de ser un temps per assajar formes útils de convivència, que podem exportar a altres àmbits.»

Per tant, els consells escolars de centre no poden ser un punt de sortida. Han de ser el punt de confluència que ens porti a compartir tot el que hem anat fent en altres situacions. No té sentit, per exemple, la participació de l'alumnat al Consell Escolar si a l'escola o a l'institut no se celebren assemblees de classe o de delegats i delegades. El mateix podem dir per als altres estaments.

Els altres consells assoleixen el seu sentit més intens si tenen present l'existència dels consells escolars, base de tots els altres models de participació.

La vida escolar ha de ser un temps per assajar formes útils de convivència, formes que després podem exportar a altres àmbits. A participar se n'aprèn participant i reflexionant sobre la mateixa participació. Ara, a les portes del debat sobre la nova llei, és un bon moment per recordar-ho i una invitació a continuar fent presents les nostres veus. **e**

Jaume Cela

Mestre, director del CEIP Escola Bellaterra i escriptor

Consell Escolar Municipal de Barcelona

i www.bcn.cat/cem

